

Till kontaktpunkten för Esbokonventionen i Sverige
Egon Enocksson
Avdelningen för genomförande
Naturvårdsverket.
SE-106 48 Stockholm
Sverige

Kontor/avdelning
Center för
underjordsresurser och
riskberedskap

Datum
22. februari 2019

J nr. 2019 - 1423

/ksc

Samråd i enlighet med Esbokonventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang för gasledningsprojektet Nord Stream 2 – nordvästra sträckningen i Danmark

Ert brev från den 19 december 2018 (NV-03441-13) med bifogade svar

Stort tack för era synpunkter rörande samrådet den 10 oktober 2018 enligt Esbokonventionen art. 4 och 5 om gasledningsprojektet Nord Stream 2 – nordvästra sträckningen i Danmark.

Vi har noggrant gått igenom era synpunkter och har också – enligt vår förståelse av förfarandena – gett Nord Stream 2 AG (som utvecklare) möjlighet att kommentera era uttalanden.

Danska energistyrelsen har identifierat flera synpunkter som den danska energistyrelsen anser är relevanta för gränsöverskridande miljöpåverkan för Sverige orsakad av aktiviteter som sker i den danska sektionen av rörledningsprojektet. Danska energistyrelsen har förberett en sammanfattning av synpunkterna åtföljt av en sammanfattning av svaren från Nord Stream 2 AG (som utvecklare) och en kommentar från danska energistyrelsen. Sammanfattningen, som innehåller både synpunkter och svar, finns i bilagan nedan.

Danska energistyrelsen slutför för närvarande stöddokumentationen till en miljö- och säkerhetsutvärdering av rörledningsprojektet Nord Stream 2 – nordvästra sträckningen. Synpunkter som kommit in under Esboförfarandet kommer att tas i beaktande i utvärderingen. Om du – med utgångspunkt i den kompletterande informationen rörande gasledningsprojektet Nord Stream 2 – nordvästra sträckningen i Danmark – har ytterligare synpunkter/frågor, tveka inte att kontakta oss så snart som möjligt och senast den **18 mars 2019**.

Danish Energy Agency
[Danska Energistyrelsen]

Amaliegade 44
DK-1256 Köpenhamn K

Tfn: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Danish Energy
Agency

[Danska Energistyrelsen]

Eventuella ytterligare kommentarer ska skickas via e-post till danska miljödepartementet, Miljø- og Fødevarerministeriet (mst@ens.dk) och Karin Annette Pedersen (kaape@mst.dk).

Ytterligare information om projektet finns på danska energistyrelsens webbplats:
<https://ens.dk/ansvarsomraader/olie-gas/offentliggoerelser-om-olie-gas>

Med vänliga hälsningar

Katja Scharmann

1. Naturvårdsverket

Utlåtande

Med tanke på det som danska energistyrelsen har hävdad i dessa synpunkter rörande tidsgränser för anläggningsarbetet i Bornholmsbassängen vill vi uppmärksamma danska energistyrelsen på det beslut som den svenska regeringen kom med den 7 juni 2018 (N2016/05812/FÖF) rörande utläggningen av rörledningarna på kontinentalsockeln i den svenska ekonomiska zonen, enligt vilket den tillåtna tiden för arbetena i Bornholmsdjupet kommer att regleras enligt punkt j), där det står följande:

Bolaget ska vid planering av utläggningsarbetena försöka undvika utläggningsarbeten i det s.k. Bornholmsdjupet under perioden juli–augusti. Några bottenarbeten under nämnda period ska inte utföras.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Det bör noteras att efterschaktning inte kommer att ske i Bornholmsdjupet. Nord Stream 2-rörledningarna kommer att läggas direkt på havsbotten och de enda arbeten på havsbotten som kommer att ske i lekområdena för torsk är stenläggning där Nord Stream 2-sträckningen korsar de befintliga rörledningarna på ett djup på över 75 m.

En utvärdering av påverkan på fisk, inklusive påverkan på leken i Bornholmsdjupet, har gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Utvärderingen innefattar alla växande stadier av fisk i den marina miljön, det vill säga fullvuxna fiskar, ägg och yngel. Särskild hänsyn har tagits till det avsnitt av den föreslagna sträckningen för Nord Stream 2 som går igenom lekområdet för torsk. Det har visat sig att varken utsläpp av sediment, föroreningar i vattenkolumnen eller undervattensbuller kommer att ha någon betydande inverkan på fisken och fiskarnas reproduktion. Med utgångspunkt i ovanstående drar MKB slutsatsen att den övergripande reproduktionen av torsk i lekområdet inte kommer att påverkas av Nord Stream 2.

Nord Stream 2 ser därför inget behov av säsongsmässiga begränsningar för rörläggningen eller stenläggningen i lekområdet för torsk.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen kan informera er om att ett eventuellt tillstånd med största sannolikhet kan innefatta ett villkor om att bolaget måste försöka undvika rörläggning i det som är känt som Bornholmsdjupet under perioden juli–augusti.

Utlåtande

Energistyrelsens rekommendation är därför att ett tillstånd skulle behöva uppfylla följande villkor för när arbetena kan utföras:

- Anläggningsarbeten i Bornholmsbassängen är förbjudna under månaderna juli och augusti

Svar från danska energistyrelsen

Vi hänvisar till svaret ovan.

2. Statens Jordbruksverk

Utlåtande

Jordbruksverket hävdar att man måste tydliggöra vilka typer av fiske som beaktades i MKB och när det gäller rörledningens förmåga att stå emot kollision med fiskeredskap. MKB bör också kompletteras med vem som bär det rättsliga och finansiella ansvaret i händelse av en olycka, ett tillbud och en skada (ansvarsfrågan) och med en utvärdering av de ekonomiska konsekvenserna för fiskeindustrin av att sprida rörledningen runt Bornholm istället för (som i det ursprungliga förslaget) att lägga den vid de befintliga rörledningarna söder om Bornholm. Styrelsen skulle också vilja se en proportionalitet mellan valet att lägga rörledningen på havsbotten och att gräva ner den och riskerna och påverkan som främst gäller det pelagiska fisket med oförändrade fångstmönster och landningar.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Alla typer av fiske har beaktats i miljökonsekvensbeskrivningen. Störst uppmärksamhet har getts till bottentrålning, eftersom den typen av fiske har störst potential att påverkas av Nord Stream 2. Påverkan i form av hinder begränsar sig främst till bottentrålning, eftersom användningen av redskap som exempelvis bottengarn, vad och långrev kommer att möjliggöra fiske i området utan risk för skador eller hinder.

En undersökning om bottentrålning i den svenska ekonomiska zonen i syfte att kartlägga kommersiellt fiske ovanför och omkring de befintliga Nord Stream-rörledningarna, före och efter anläggningen av rörledningarna har visat att inga förändringar i bottentrålningen kunde ses till följd av rörledningssystemet. Pelagisk fiskeutrustning kan tråla över rörledningarna och trålning över rörledningarna med pelagisk fiskeutrustning utgör inget hot eller nämnvärt hinder för de pelagiska fiskefartygen eller deras trålutrustning.

Nord Stream 2-rörledningarna är utformade för att vara motståndskraftiga mot påverkan orsakad av interaktion med fiskeutrustning när man fiskar ansvarsfullt med pelagiska trålare av den storlek som används i Östersjön idag. Därför kommer Nord Stream 2 AG att ansöka om dispens för att ta bort fiskebegränsningszonerna runt rörledningarna för att tillåta fiskeverksamhet under driften av rörledningen. Att undvika rörledningssträckningen är inte nödvändigt och erfarenheter från de befintliga Nord Stream-rörledningarna har

visat att fiskare kan samexistera med rörledningssystemet. Sedan utläggningen av Nord Stream-rörledningarna har inga fiskeredskap rapporterats som förlorade eller stulna. Därför bedöms de potentiella effekterna av anläggningen och driften av Nord Stream 2 på det kommersiella fisket bli obetydliga.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

3. Totalförsvarets forskningsinstitut

Utlåtande

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) hävdar att den alternativa sträckningen nordväst om Bornholm bör undvikas, eftersom området har en känd dumpningsplats för kemiska stridsmedel, vilket kan leda till gränsöverskridande påverkan. Vidare bör Nord Stream 2 vara medvetna om att kemiska stridsmedel kan påträffas vid gränserna till kända dumpningsplatser och på platser som inte är dokumenterade i diagrammen.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Den nordvästra sträckningen löper längre bort (15 km) från riskzonen förknippad med dumpningsplatsen för kemiska stridsmedel i Bornholmsdjupet än sträckningen i huvudscenariot (4,5 km). Nord Stream 2 medger att kemiska stridsmedel kan påträffas utanför de kända dumpningsplatserna och tillhörande riskområden, och därför har ett liknande, omfattande undersökningsprogram genomförts längs den nordvästra sträckningen som den som gjordes för sträckningen i huvudscenariot.

Utöver de geofysiska undersökningarna, magnetometerundersökningarna och de visuella undersökningarna analyserades kemiska stridsmedel (CWA) och nedbrytningsprodukter av dessa i 40 sedimentprover längs den föreslagna sträckningen för Nord Stream 2 runt riskområdet i Bornholmsbassängen. Proverna analyserades med de senaste teknikerna. Endast två prover innehöll mätbara mängder CWA-relaterade komponenter. Genom att använda beräknade halter av sedimentutsläpp enligt värsta tänkbara scenario visade man att koncentrationerna av CWA skulle hålla sig långt under tröskelvärdena för PNEC och därmed inte skulle påverka det bentiska eller pelagiska livet.

De potentiella effekterna av kemiska stridsmedel under anläggnings- och driftfasen är riskerna för att rörledningarna och/eller människor kommer i kontakt med kemiska stridsmedel under anläggningen och driften.

När kemiska stridsmedel lämnas ostörda utgör de ingen risk för rörledningarna eller någon ökad risk för den marina miljön. Nord Stream 2 identifierar därför potentiella kemiska stridsmedel och undviker dem. Kontakt med identifierade kemiska stridsmedel kommer att undvikas genom att märka ut positionerna för

stridsmedlen som "områden att undvika" i navigeringsdatabasen. I händelse av att kemiska stridsmedel upptäcks genom undersökningar kommer lokal omföring att göras för att se till att minsta avståndet mellan rörledningen och de kemiska stridsmedlen iaktas, enligt överenskommelse med Danmarks flotta. De specifika åtgärderna som Nord Stream 2 måste vidta för att säkerställa att ingen interaktion sker med kemiska stridsmedel kommer från Danmarks flotta, eftersom det enda område där det finns kända dumpningsplatser för kemiska stridsmedel i närheten av rörledningssträckningen är inom danska vatten.

Utöver designundersökningarna kommer en rörutläggningsundersökning att genomföras innan rörutläggningen påbörjas. En fjärrstyrd telemetrienheter (ROV) kommer att användas för närmare övervakning i kritiska områden såsom korsningar, rörläggingsplatser etc. I händelse av att kemiska stridsmedel/ammunition påträffas kommer identifieringen och det minsta avståndet som krävs för att undvika ammunitionen följa Danmarks flottas rekommendationer.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

4. Naturvårdsverket

Utlåtande

Under anläggningsfasen kan aktiviteter som rörutläggning, efterschaktning och lokal stenläggning leda till fysiska störningar, utsläpp av sediment på havsbotten, buller och utsläpp, vilket kan orsaka gränsöverskridande påverkan. Vattendjupet på gränsen mellan den danska och den svenska ekonomiska zonen, där sträckningen är planerad är 80 m och bottensedimentet består av gytta, silt och fin lera. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen visar modelleringen att uppslammat sediment på upp till 8,1 mg/l kan spridas upp till 200 m. På vissa platser har man upptäckt att sedimentet är förorenat med oacceptabelt höga nivåer av metaller och organiska föroreningar. Lägre innehåll av uppslammat sediment kan också orsaka spridning av föroreningar. Det kortaste avståndet till ett Natura 2000-område i Sverige är 18 kilometer.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Utsläpp av sediment och sedimentation under rörutläggningen i Danmark nära gränsen för den ekonomiska zonen mellan Danmark och Sverige förekommer ytterst lokalt och bedöms vara av försumbar betydelse. Påverkan är identisk den påverkan som kommer från rörutläggningen i den svenska ekonomiska zonen. Ingen efterschaktning planeras på de djupa områdena på 80 m. Det närmaste avsnittet där stenläggning planeras vid korsningen av Nord Stream-rörledningen är ungefär 300 m från den svenska ekonomiska zonen. Utsläpp av sediment på grund av efterschaktning/stenläggning kan leda till utsläpp av föroreningar förknippade med sedimentet. Resultaten av modelleringen visar dock att

huvudparten av det uppslammade sedimentet kommer att lägga sig igen lokalt och att ökade koncentrationer av uppslammat sediment kommer att bli lokala och tillfälliga. I den danska MKB bedömer man också att den marina miljön inte kommer att påverkas på ett betydande sätt av utsläpp av föroreningar från sediment, varken direkt eller via näringskedjan. Det bedöms därför att det inte kommer att förekomma någon gränsöverskridande påverkan på svenska vatten på grund av sedimentspridning och potentiella utsläpp av föroreningar.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

5. Statens geotekniska institut

Utlåtande

SGI tror att gasledningsprojektet ur geoteknisk synvinkel främst kan få lokala konsekvenser under anläggningsfasen. Enligt den modellering som genomfördes kommer sediment att grumlas upp under anläggningsfasen, men lägga sig igen efter några timmar. Haloklinen kommer också förhindra föroreningar från att spridas till ytvattnet. Slutsatsen är därför att påverkan kommer att vara tillfällig och lokal runt rörledningen. I dokumenten anges även att stenläggningsarbeten planeras på fem olika platser (totalt 11,3 km) för att ge stöd åt och täcka över delar av rörledningen. Men SGI hittar ingen information om huruvida stenläggningen ingår i modelleringen och hur den kommer att påverka spridningen av förorenande sediment. SGI vill också ha information om hur mycket sten som kommer att användas. Stora volymer sten kan göra att sedimentet komprimeras så att det trycks ut porvatten (med föroreningar under den lösa fasen), som orsakar spridning av föroreningar. SGI skulle vilja höra resonemanget bakom det.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Det totala antalet stenar som kommer placeras ut i de 5 delarna liksom storleken på varje stenvall sammanfattas i tabell 8-13 i MKB. Stenläggningen ingår i modelleringen, även vid korsningen av Nord Stream-rörledningen i området kring Bornholmssundet och vid korsningen av Rønne Bank. Den beräknade totala mängden sediment som förväntas frisättas på grund av havsbottenarbeten under anläggningsfasen innefattar alltså bidraget från stenläggningen liksom efterschaktningen.

Potentiella utsläpp av föroreningar förknippade med havsbottensediment har beräknats och jämförts med kriterier för miljö kvalitetsnormer. Beräkningen av föroreningar i vattenmassan bygger på de högsta uppmätta koncentrationerna i området och det ytterst försiktiga antagandet att alla föroreningar i havsbottensedimentet kommer att frisättas. Slutsatsen är att den marina miljön inte kommer att påverkas nämnvärt av frisättningen av föroreningar från sedimentutsläppen.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

6. Sveriges geologiska undersökning

Utlåtande

SGU vill hävda att det under anläggningen och utläggningen av rörledningen, inbegripet arbeten för att röja ammunition genom explosioner, finns en risk för att sedimentet i bassängerna kommer att slamas upp och spridas över de administrativa gränserna. Sådant uppslammat material (som också kan innehålla miljögifter orsakade av människan som för närvarande är bundna i sedimentet) kan röras upp och föras bort eller ansamlas i andra områden och även lägga sig i områden som tillhör andra nationer. Yttersta försiktighet bör iaktas och alla möjliga försiktighetsåtgärder vidtas för att minimera spridning av förorenat sediment. Om sådana försiktighetsåtgärder vidtas tror SGU att miljöpåverkan kommer att vara begränsad i omfattning och tid.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Bortröjning av ammunition planeras inte på danska vatten eftersom undersökningarna inte har identifierat någon förekomst av konventionell ammunition och kemiska stridsmedel kommer att undvikas. Därför kommer ingen spridning av sediment och föroreningar att ske på grund av bortröjning av stridsmedel.

I Danmark kommer de främsta källorna till sedimentspill att vara anläggningsarbeten som exempelvis efterschaktning och stenläggning. Utsläpp av sediment och relaterade föroreningar har utvärderats i MKB. Modellerings av sedimentspill visar att de ökade koncentrationerna av uppslammat sediment kommer att vara lokala och tillfälliga, eftersom koncentrationen av uppslammat sediment kommer att minska till under 2 mg/l inom 16 timmar. Resultaten av modelleringen visar på koncentrationer av uppslammat sediment på upp till 8,1 mg/l på ett avstånd på 200 m från anläggningsarbetena vid korsningen av de befintliga Nord Stream-rörledningarna och längs sektionerna i farleden längs sträckningen för Nord Stream 2. Den efterföljande sedimentationen bedöms bli lokal och av låg intensitet. Potentiella utsläpp av föroreningar förknippade med havsbottensediment har beräknats och jämförts med gällande miljökvalitetsnormer. Man drog slutsatsen att den marina miljön inte kommer att påverkas på ett betydande sätt av utsläpp av föroreningar från sediment, vare sig direkt eller via näringskedjan. Baserat på modelleringen av sedimentspridning och beräkningar av utsläppet av föroreningar bedömdes det att det inte kommer att förekomma några betydande gränsöverskridande effekter (t.ex. på vattenkvaliteten eller den biologiska miljön) i omkringliggande vatten på grund av sedimentspridning och potentiella utsläpp av föroreningar.

Ett DP-fartyg kommer att användas för rörläggningen på danska vatten, vilket har bedömts ha en lägre miljöpåverkan och därmed ett bättre val jämfört med ett förankrat rörläggingsfartyg eftersom det ytterligare minskar risken för sedimentspridning.

Baserat på slutsatserna i den danska MKB ser inte Nord Stream 2 något behov av ytterligare skyddsåtgärder.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

7. Sjöfartsverket och Transportstyrelsen

Utlåtande

Transportstyrelsen hävdar att sträckningens påverkan på sjötrafiken baserat på de riskutvärderingundersökningar för sjötrafiken som gjorts lär bli försumbara och utan betydande effekt under anläggnings- och driftfaserna.

Transportstyrelsen hävdar också att samordningen av information för sjötrafiken under anläggningsfasen bör hanteras gemensamt av de danska och de svenska myndigheterna för att minimera risken för sjötrafiken.

Sjöfartsverket tror att rörledningen genom TSS Bornholmsgattet kommer att ha en betydande inverkan på passerande sjötrafik och att risknivån förmodligen kommer att öka, vilket ställer höga krav på de praktiska aspekterna av utförandet. Sjöfartsverket föreslår därför samråd mellan projektledningen och de danska och svenska sjöfartsorganisationerna. Dessa samråd bör också beakta hur navigationsvarningar och annan information till sjöfarare kan hanteras mellan länderna.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Nord Stream 2 skulle välkomna ett möte mellan Nord Stream 2 och de danska och svenska sjöfartsmyndigheterna för att säkerställa samordningen av information för sjötrafiken under anläggningsfasen. Det föreslås att ett sådant möte skulle samordnas av den danska sjöfartsmyndigheten för att säkerställa en så passande dagordning och tidpunkt som möjligt.

Nord Stream 2 planerar att komma överens med den danska sjöfartsmyndigheten om omfattningen av förbudszonen runt rörtläggingsfartyget i trafiksepareringssystemet i god tid innan anläggningen. Generellt ger de farleder som korsas av den föreslagna sträckningen för Nord Stream 2 på danska vatten tillräckligt utrymme och vattendjup för att fartygen ska kunna planera sin rutt och navigera runt dessa tillfälliga, stillastående hinder på ett säkert sätt.

Före och under anläggningen kommer Nord Stream 2, tillsammans med berörda anläggningsentreprenörer och den danska sjöfartsmyndigheten, att informera om platserna för anläggningsfartygen och radien för säkerhetszonerna genom Notice to Mariners – underrättelser för sjöfarande, i syfte att öka medvetenheten om fartygstrafiken i anslutning till projektet.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen kommer att se till att samråd mellan projektledningen och de danska och svenska sjöfartsmyndigheterna kommer att anordnas via de danska och svenska kontaktpunkterna.

8. Länsstyrelsen Skåne

Utlåtande

Länsstyrelsen Skåne hävdar att för att skydda Östersjötummlaren och lekomyråden för torsk och skarpsill bör anläggningsarbeten som kan störa dessa områden förbjudas under den mest aktiva säsongen i området. Svenska regeringens beslut förbjuder anläggningsarbeten i Bornholmsdjupet under juli-augusti. En liknande begränsning ska också införas längs sträckningen norr om Bornholm.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Fisklekområden

Utformningen av Nord Stream 2 i den svenska delen av lekomyrådet för torsk i Bornholmsdjupet innefattar inga bottenarbeten. I den danska delen av Bornholmsdjupet planeras ingen muddring eller dikning och rörledningarna kommer att läggas direkt på havsbotten. De enda bottenarbeten som kommer att utföras i området är stenläggning, där Nord Stream 2-sträckningen korsar de befintliga Nord Stream-rörledningarna.

En utvärdering av påverkan på fisk inklusive påverkan på leken i Bornholmsdjupet har gjorts i MKB. Utvärderingen innefattar alla växande stadier av fisk i den marina miljön, det vill säga fullvuxna fiskar, ägg och yngel. Särskild hänsyn har tagits till det avsnitt av den föreslagna sträckningen för Nord Stream 2 som går igenom lekomyrådet för torsk. Det har visats att varken utsläpp av sediment eller föroreningar i vattenkolumnen eller undervattensbuller kommer att ha någon betydande inverkan på fisken och fiskreproduktionen. Med utgångspunkt i ovanstående drar MKB slutsatsen att den övergripande reproduktionen av torsk i lekomyrådet inte kommer att påverkas av Nord Stream 2. Nord Stream 2 ser därför inget behov av säsongsmässiga begränsningar för rörläggningen eller stenläggningen i lekomyrådet för torsk.

Tumlare

När det gäller tummlaren visade det senaste SAMBAH-projektet att populationen i Östersjön har sitt viktigaste lekomyråde på svenska vatten, nära Midsjöbankarna

där de fortplantar sig på sommaren. Den föreslagna Nord Stream 2-sträckningen korsar därmed inga viktiga fortplantningsområden eller kända flyttningvägar för marina däggdjur på danska vatten.

På det stora hela bedöms det som ytterst osannolikt att den korta varaktigheten för anläggningsarbetena för Nord Stream 2 på någon plats skulle påverka vandringarna eller fortplantningsmönstren för marina däggdjur. Det har visat sig att varken utsläpp av sediment eller föroreningar i vattenkolumnen eller undervattensbuller kommer att ha någon betydande inverkan på tumlaren eller tumlarens reproduktion.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen kan informera er om att ett eventuellt tillstånd med största sannolikhet kan innefatta ett villkor om att bolaget måste försöka undvika rörutläggning i det som är känt som Bornholmsdjupet under perioden juli–augusti.

9. Sølvesborgs kommun

Utlåtande

Sølvesborgs kommuns utlåtande om påverkan på fiskare och sjötrafik på grund av säkerhetszonerna som införs runtomkring anläggningsfartygen och de fartyg som utför inspektioner och underhållsarbeten. Det bör anges hur omfattande dessa zoner kommer att vara. Synpunkterna handlar om risken för olyckor som påverkar andra användare av havet och risker för att påverka bottenrärlning antingen genom säkerhetszoner eller skador på eller förlust av fiskeredskap.

Ytterligare synpunkter handlar om risken för påverkan på Natura 2000-området på grund av exempelvis utsläpp från projektfartygen, ökade halter av sediment i vattenmassan och möjliga föroreningar, värmeöverföring från rörledningarna till sediment och vatten, utsläpp av metaller vid skydd av rörledningarna och eventuella oplanerade händelser.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Påverkan på fiskare och sjötrafik på grund av införande av säkerhetszoner

Erfarenheterna från anläggningen av de befintliga Nord Stream-rörledningarna har visat att fartygen, i och med användare av havet om hur anläggningsarbetet utvecklas, förekomsten av anläggningsfartyg och säkerhetszoner runt dessa fartyg, inte påverkar fiskare och andra användare av havet. Detta för att säkerhetszonerna införs lokalt och endast under en kort period. Före och under anläggningen kommer Nord Stream 2, tillsammans med berörda anläggningsentreprenörer och den danska sjöfartsmyndigheten, att informera om platserna för anläggningsfartygen och radien för säkerhetszonerna genom Notice to Mariners – underrättelser för sjöfarande, i syfte att öka medvetenheten om fartygstrafiken i anslutning till projektet.

Radien på säkerhetszonerna fastställs enligt överenskommelse med behöriga myndigheter, vanligtvis omkring 1 nm för DP-fartyget, även om zonen kan minskas till exempelvis 0,5 nm i begränsade områden och till en radie på 500 m för andra fartyg som har begränsad manövreringsförmåga. Eftersom rörlägningsfartyget kommer att röra sig framåt med en hastighet av ungefär 3 km/dag kommer införandet av säkerhetszoner på olika platser att vara tillfälliga. De farleder som korsas av sträckningen för Nord Stream 2 på danska vatten ger generellt tillräckligt med utrymme och vattendjup för att fartygen ska kunna planera sin rutt och navigera runt eventuella tillfälliga hinder på ett säkert sätt.

Därför är påverkan på fartygstrafiken och det kommersiella fisket från införandet av säkerhetszonerna runt anläggningsfartygen lokal, tillfällig och av låg intensitet (eftersom påverkan inte leder till permanenta förändringar i fartygstrafikens eller fiskets struktur eller funktion).

Under normal drift av rörledningarna kommer inga projektrelaterade fartyg att vara närvarande längs rörledningssträckningen. Externa undersökningar av Nord Stream 2-rörledningarna av projektrelaterade inspektionsfartyg förväntas emellertid utföras med ett eller två års mellanrum i början av driftfasen. Senare i driftfasen kan det gå längre tid mellan dessa undersökningar, beroende på de inledande resultaten av undersökningarna. En säkerhetszon med en radie på cirka 500 m kommer oftast att inrättas runt inspektionsfartygen. Inspektionsfartygen kommer att vara relativt små och röra sig längs sträckningen för Nord Stream 2 i en hastighet på cirka två till fyra knop.

Därför är påverkan på fartygstrafiken och det kommersiella fisket från införandet av säkerhetszonerna runt inspektionsfartygen lokal, tillfällig och av låg intensitet (eftersom påverkan inte leder till permanenta förändringar i fartygstrafikens eller fiskets struktur eller funktion).

Påverkan på fiskare och användare av havet på grund av olyckor, skador eller förlust av fiskeredskap

Erfarenheterna från Nord Stream-rörledningarna har visat att fiskarna kan samexistera med rörledningssystemet och att hittills inga redskap har rapporterats som förlorade eller skadade. En undersökning om bottentråning i den svenska ekonomiska zonen i syfte att kartlägga kommersiellt fiske ovanför och omkring de befintliga Nord Stream-rörledningarna, före och efter anläggningen av rörledningarna har visat att inga förändringar i bottentråningen kunde ses till följd av rörledningssystemet.

När det gäller risken för olyckor är slutsatsen av de relevanta utvärderingar som gjorts att den föreslagna sträckningen kan konstrueras och drivas i enlighet med de kriterier för acceptabla risker som gäller för branschen.

Risk för påverkan på Natura 2000-området

Nord Stream 2 korsar ett skyddat Natura 2000-område, "Adlergrund och Rønne Banke" på danska vatten. MKB innefattar en lämplig bedömning av huruvida projektet kan leda till negativa effekter för Natura 2000-områdets integritet i enlighet med artikel 6(3) i habitatdirektivet och dansk lagstiftning. Bedömningen bygger på en detaljerad habitatkartläggning av sandbankar och rev i Natura 2000-området samt information om de planerade projektaktiviteterna, resultaten av modelleringen av exempelvis sedimentspridning och undervattensbuller och tillämpar de senaste vetenskapliga rönen. Slutsatsen av bedömningen är att det inte föreligger någon risk för negativa effekter på habitattyperna sandbankar och rev och inga negativa effekter på områdets integritet varken på grund av anläggning eller driften inom Natura 2000-området, eller på grund av aktiviteter utanför skyddsområdet. Därför kommer Natura 2000-nätverkets enhetlighet, inbegripet rumsliga och funktionella kopplingar, inte att påverkas.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

10. Simrishamns kommun

Utlåtande

Simrishamns kommun ifrågasätter MKB:s tillförlitlighet när det gäller inflöde och utflöde av djupvatten.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Påverkan på inflödet av djupvatten till Östersjön orsakad av det dubbla rörledningssystemet har utvärderats av Anders Stigebrandt från Göteborgs universitet, ledande expert på Östersjöns hydrologi. De resultat som presenteras i MKB bygger på hydrografisk modellering som genomförts med hjälp av batymetriska uppgifter rörande Arkonabassängen och Bornholmssundet från Baltic Sea Bathymetry Database, version 0.9.3 (från Baltic Sea Hydrographic Commission).

Den hydrologiska modelleringen tog hänsyn till förhållandena under två säsonger:

- Under inflödessäsongen (som ungefär motsvarar höst och vinter) trycks djupvatten med hög densitet in i Arkonabassängen över trösklarna vid Fehmarn och Öresund och rinner in i Bornholmsbassängen via två 45 m djupa kanaler i Bornholmssundet. Under denna säsong bör volymtransporten av nytt djupvatten genom Arkonabassängen inte förändras på grund av de ändrade flödesförhållanden i tröskelområdet mellan Arkonabassängen och Bornholmssundet (som orsakas av det dubbla rörledningssystemet) eftersom inflödet från Kattegatt inte påverkas av den vertikala stratifieringen i Arkonabassängen.

- Situationen ser annorlunda ut under utflödessäsongen (som ungefär motsvarar vår och sommar) när det finns en stagnerande och minskande pool av djupvatten som finns kvar i Arkonabassängen sedan det senaste stora inflödet under inflödessäsongen. Under den tiden kommer djupvattenpoolen i Arkonabassängen gradvis att minska på grund av avrinning via kanalerna i Bornholmssundet, och denna avrinning kommer att minska på grund av rörledningarnas närvaro.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun hävdar att analysen av inbäddningen av Nord Stream-rörledningen på danska vatten visar att erosionen nära havsbotten och sandens rörelser är betydande, vilket tyder på att det kan vara svårt att förutsäga rörledningens stabilitet på havsbotten.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Inbäddning under rörledningarnas livslängd har beaktats i utvecklandet av den detaljerade tekniska utformningen. En del av den detaljerade utformningen är en bottenstabilitetsanalys, som tar hänsyn till de geotekniska parametrarna i havsbotten, det vill säga typ, densitet och styrka. De detaljerade geotekniska undersökningar som genomförts ger de data som behövs för den typen av analys. Den tekniska utformningen säkerställer därmed att inbäddningen inte påverkar rörledningarnas integritet.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun ifrågasätter slutsatsen i MKB om att utsläppen kommer att tunnas ut lokalt och inte ha någon lokal påverkan. De mätbara effekterna härrör ur upptaget av kväve på ytan och problemet i det här sammanhanget handlar inte främst om luftmiljön utan förhållandena för tillväxt av cyanobakterier i havet.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Som diskuteras i kapitel 8 i MKB kan sammanlagt 2 kiloton NO_x släppas ut under Nord Stream 2-projektet. Huvudparten av det kommer att släppas ut under anläggningsfasen, på grund av rörutläggnings- och leveransfartygens aktiviteter, och de flesta av utsläppen kommer därmed att ske under en period på flera månader och fördela sig mer eller mindre jämnt längs den 174 km långa sträckningen på danska vatten.

Generellt sprids NOx över stora geografiska områden och påverkan från tillfälliga NOx-utsläpp i öppna havsområden (som exempelvis dem som orsakas av Nord Stream 2) på populationer av växtplankton utvärderades i ljuset av andra kvävekällor på systemet på regional nivå. Den totala mängden vatten- och luftburen kväve som kommer in i Östersjön är cirka 977 kiloton (2010, källa: HELCOM) och de totala NOx-utsläppen från Danmark, Sverige, Tyskland och Polen uppgick till cirka 700 kiloton 2016 (HELCOM, <http://www.helcom.fi/baltic-sea-trends/environment-fact-sheets/eutrophication/nitrogen-emissions-to-the-air-in-the-baltic-sea-area/>).

Baserat på beräkningarna av NOx-utsläpp från Nord Stream 2-projektet, enligt det som presenteras i kapitel 8 i MKB, bedömdes utsläppen av NOx i ett tidigt stadium i projektet som obetydliga för eutrofieringen av systemet, och tas därför inte upp mer i detalj i MKB. Detta också med det i åtanke att det inte är all NOx som släpps ut på grund av Nord Stream 2 som kommer att jämsställas med växtplankton i Östersjön.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun kräver att effekten på torsken under alla tillväxtfaser fastställs och inte enbart under äggfasen. När det gäller ägg hävdar Simrishamns kommun att tillfälliga regleringar av anläggningsarbetet under den mest kritiska fasen (maj–oktober) kan skydda kläckningen. Andra fiskarter, inte minst sill, bör undersökas mer noggrant. Olika typer av fiskarter har funktionen av ett ekosystem och har inte enbart en betydelse på grund av sina ekosystemtjänster eller kommersiella värde för fiskeindustrin. Icke-kommersiell fisk bör också undersökas.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

I MKB presenteras en bedömning av potentiell påverkan på fisk i avsnitt 9.8 och en nulägesbeskrivning av fisken presenteras i avsnitt 7.9. Bedömningen omfattar alla relevanta arter, både kommersiella och icke-kommersiella. Utvärderingen innefattar alla växande stadier av fisk i den marina miljön, det vill säga fullvuxna fiskar, ägg och yngel. Särskild hänsyn har tagits till den sektion av den föreslagna sträckningen för Nord Stream 2 som går igenom födo- och lekområden för olika fiskarter (lekområden/uppväxtmiljöer för exempelvis torsk/skarspill och födoområden för sill/lax) liksom arter på HELCOMs rödlista, i tillämpliga fall. Med utgångspunkt i slutsatserna i bedömningen (avsnitt 9.8) bedöms den övergripande påverkan på fisk (både kommersiell och icke-kommersiell) under anläggningen och driften av Nord Stream 2 bli försumbar.

Den potentiella påverkan på den biologiska mångfalden och ekosystemen av anläggningen och driften av den planerade rörledningen Nord Stream 2 på danska vatten har utvärderats i avsnitt 9.12 med fokus på de olika trofinivåerna i näringskedjan och både på abiotiska och biotiska komponenter i ekosystemet, inbegripet spridning av främmande arter.

Det bör noteras att efterschaktning inte kommer att ske i Bornholmsdjupet. Nord Stream 2-rörledningarna kommer att läggas direkt på havsbotten och de enda arbetena på havsbotten som kommer att ske i lekomyrådena för torsk är stenläggning där den föreslagna Nord Stream 2-sträckningen korsar de befintliga Nord Stream-rörledningarna. En bedömning av påverkan på fisken, inbegripet påverkan på leken i Bornholmsdjupet, har gjorts och har visat att vare sig utsläpp av sediment och föroreningar i vattenmassan eller undervattensbuller kommer att ha någon betydande inverkan på fisken och fiskreproduktionen.

Med tanke på ovanstående drar MKB slutsatsen att Nord Stream 2 inte kommer att påverka torskreproduktionen som helhet i lekomyrådet. Nord Stream 2 ser därför inget behov av säsongsmässiga begränsningar för rörläggningen eller stenläggningen i lekomyrådet för torsk.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen kan informera er om att ett eventuellt tillstånd med största sannolikhet kommer att innefatta ett villkor rörande anläggningsarbetet i Bornholmsbassängen. Villkoret kommer med största sannolikhet att vara samma villkor som anges i det svenska tillståndet för Nord Stream 2.

Utlåtande

Simrishamns kommun hävdar att, i och med att drift och anläggningsarbete placeras i det mest intensiva trafiksepareringssystemet som ger tillgång till Östersjön, det vill säga Bornholmsgattet, som inte helt stängs för internationell sjöfart, sannolikheten för en olyckshändelse i området lär bli större och återhämtningstiden efteråt lär bli längre trots säkerhetsåtgärderna. Det måste vägas in och undersökas eftersom det potentiellt kan leda till enorma gränsöverskridande konsekvenser. Man kräver också att en beräkning av ett potentiellt oljeutsläpp från ett mycket vanligt förekommande oljetankfartyg som transporterar 50 000 till 150 000 ton olja bör göras i form av prognoser och återhämtningstider tillsammans med omfattningen av påverkan på ekosystemet och kostnaden för en sådan katastrof.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Eventuella förändringar i trafiken i TSS Bornholmsgattet kommer per definition ändra sannolikheten för en fartygskollision, oavsett om det ökar eller minskar den. Miljöriskutvärderingen för anläggningen presenteras i avsnitt 14.2.1 i MKB.

För det danska området – inbegripet TSS Bornholmsgattet norr om Bornholm – visas de beräknade frekvenserna oljeutsläpp från kollisioner med passerande fartyg i tabell 14-2. Frekvensen för utsläpp av över 10 000 ton olja i det danska området beräknas bli $2,9 \times 10^{-6}$ per år. Det motsvarar en upprepningsfrekvens på omkring 345 000 år.

Beräkningar av sannolikheten för oljeutsläpp har gjorts för Nord Stream 2-anläggningen enligt det som beskrivs i avsnitt 14.2 i MKB, där resultat för många olika scenarier med fartygskollisioner presenteras. Slutsatsen är att anläggningen av Nord Stream 2 teoretiskt sett kommer att öka risken för oljeutsläpp under anläggningsfasen. Den teoretiska relativa ökningen av den årliga frekvensen av oljeutsläpp på grund av Nord Stream 2-projektet bedöms dock vara mindre än 0,1%, vilket betraktas som en väldigt låg ökning av frekvensen av oljeutsläpp. Vidare kommer mängden trafik orsakad av aktiviteterna i samband med anläggningen av Nord Stream 2 att förekomma under en begränsad tidsperiod (anläggningen planeras pågå i 125 dagar på danska vatten) och implementeringen av skyddsåtgärder kommer att minska risken för utsläpp ytterligare.

Modellering av oljeutsläpp (simuleringar av avdrift) har emellertid gjorts för att bedöma konsekvenserna (omfattningen av spridningen av olja) av ett större oljeutsläpp på olika platser längs rörledningssystemet på danska vatten enligt det som presenteras i MKB, avsnitt 14.2. Resultatet av modelleringen visar att vid ett större oljeutsläpp finns det en risk för påverkan på den marina miljön (exempelvis fiskar, marina däggdjur och sjöfåglar), kustområden i de omgivande länderna, Natura 2000-områden och andra skyddade områden.

Det noteras dock att (enligt det som beskrivs ovan) beräkningen av sannolikheten för ett oljeutsläpp har visat att sannolikheten endast kommer att öka marginellt och att ökningen är temporär. Vidare liknar utsläppsscenarierna de som skulle ske även utan Nord Stream 2 till följd av den befintliga sjöfarten i området.

Utlåtande

"Rörledningsträckningen går in i den svenska ekonomiska zonen från den danska ekonomiska zonen i den nordligaste delen av den danska sektorn."

Om så är fallet bör en ansökan understödd av en separat rapport skickas in till Sverige.

Svar från danska energistyrelsen

Sverige beviljades tillstånd den 7 juni 2018.

Utlåtande

Simrishamns kommun hävdar att inga analyser har gjorts av i vilken utsträckning fiskpopulationer skulle störas av undervattensbuller. Eftersom fiskbestånd ofta förflyttar sig över stora områden och mellan olika nationella ekonomiska zoner kommer påverkan på dem vara gränsöverskridande. Det hävdas vidare att undervattensbuller kan förväntas störa och skada marina däggdjur, fåglar och fiskar. Inga av dessa konsekvenser kan förväntas hålla sig inom nationella gränser, då deras rörelser är gränsöverskridande. Därför är det inte av intresse att analysera hur buller skapas enligt gränserna såvida inte faunans rörelser tas i beaktande. Detta har inte analyserats för den aktuella tillämpningen.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

MKB innefattar en bedömning av potentiell påverkan på marina däggdjur och fisk av undervattensbuller (se avsnitt 9.8 och 9.9). Bedömningen identifierade att även om man tar hänsyn till högsta möjliga undervattensbuller från Nord Stream 2 i danska vatten (d.v.s. stenläggning, eftersom ingen bortröjning av ammunition kommer att ske i dessa vatten) finns det ingen risk för permanent hörselnedsättning för fiskar eller marina däggdjur, medan de bullernivåer som potentiellt skulle kunna medföra en risk för tillfällig hörselnedsättning (som vanligtvis varar i alltifrån minuter till dagar) endast skulle ske på mellan 80 till 100 meter från stenläggningsarbetena. För att det ska bli så måste dock djuren (vuxna fiskar och marina däggdjur) hålla sig kvar i det lilla området under minst två timmar. Eftersom djuren snarare simmar iväg än stannar kvar där anläggningsarbetena utförs är det extremt osannolikt. Slutsatsen är därför att undervattensbuller kan orsaka undvikandereaktioner och omfattningen av påverkan bedöms därför som mest bli liten.

Sjöfåglar har inte utvärderats specifikt när det gäller undervattensbuller, eftersom de inte förväntas exponeras för betydande nivåer av undervattensbuller, eftersom sjöfåglar vanligtvis svarar på närvaro av fartyg (visuell störning, som utvärderas i avsnitt 9.10).

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun hävdar att användning av modellering för att beräkna effekten av föroreningar utan att först analysera sammansättningen och koncentrationen av föroreningarna betraktas som långt ifrån övertygande i detta sammanhang. Provtagning måste göras om modelleringen ska ha något värde. Havsbotten måste undersökas och förekomsten av miljöföroreningar identifieras. Det finns en risk för permanenta skador orsakade av anläggningsarbetena på havsbotten genom att gifter för organismer rörs upp som kräver djupgående analyser.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Havsbottens skick och förekomsten av miljöföroreningar i havsbotten längs rörledningsträckningen diskuteras ingående i MKB. Som anges i kapitel 7 gjordes omfattande provtagningar och analyser av havsbotten längs hela rörledningsträckningen på sträckan norr och väster om Bornholm, som en del av förberedelserna inför MKB. Varje havsbottenprov delades in i tre djupsektioner (0–0,5 m, 0,5–1 m och 1–1,5 m) och varje djupsektion analyserades när det gäller halter av föroreningar, inklusive metaller, PAH, PCB, klororganiska bekämpningsmedel, organiska föroreningar, näringsämnen (N och P) och kemiska stridsmedel (CWA). Potentiella utsläpp av föroreningar förknippade med havsbottensediment har beräknats enligt de högsta uppmätta koncentrationerna i området och det ytterst försiktiga antagandet att alla föroreningar som finns i havsbottensedimentet kommer att frisättas. Man utvärderade också huruvida föroreningarna kunde påverka den biologiska miljön antingen direkt eller via bioackumulering och leda till toxiska effekter. Utvärderingen har visat att ingen ökad bioackumulering av föroreningar sker i plankton, bentos eller fisk till följd av anläggningen av Nord Stream 2 (kapitel 9.6–9.8 i MKB). Därför bedöms det att inga betydande bioackumuleringseffekter och inga toxiska effekter på marina däggdjur förväntas (kapitel 9.9 i MKB).

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun hävdar att risken för vad som kan hända om det sker en gasläcka när ett fartyg passerar över läckan, exempelvis ett oljetankfartyg eller ett fartyg som transporterar någon annan högrisklast, inte täcks på ett tillfredsställande sätt. Inte heller den ökade risken för kollision för vanlig sjöfart i händelse av akut reparationsarbete är med. Dessa risker bör läggas till i analysen.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Risker förknippade med gasläckor utvärderas i avsnitt 14.3 i MKB. Möjliga bakomliggande händelser beskrivs, felfrekvenser har beräknats, konsekvenser av ett potentiellt gasutsläpp har utvärderats och spridning i havet och i atmosfären har modellerats. Utvärderingen innefattar ett scenario där ett fartyg är närvarande i farozonen.

I den osannolika händelse av en reparation skulle det kräva säkerhetszoner för de fartyg som är inblandade i reparationsarbetena som är lika stora som säkerhetszonerna runt fartygen under anläggningsfasen. De farleder som korsas av sträckningen för Nord Stream 2 på danska vatten ger generellt tillräckligt med utrymme och vattendjup för att fartygen ska kunna planera sin rutt och navigera runt eventuella tillfälliga hinder på ett säkert sätt. Därför skulle

risken för kollision för ordinarie sjöfart i händelse av akut reparationsarbete vara densamma som för den risk som bedöms i kapitel 14 och som anses vara acceptabel.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun påpekar att det är välkänt att det finns gott om ammunition och andra vapen i Östersjön, även saringas och oexploderade minor och bomber, dumpat material och förmodligen okänd ammunition, även ammunition och kemiska vapen som är oidentifierade eller okända. Frågan är därför hur risken för en olycka som involverar ammunition eller andra vapen kommer att hanteras om det sker under anläggningen?

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

En stridsmedelsundersökning av hela rörläggingskorridoren för Nord Stream 2 och omfattningen av anläggningsarbetena gjordes 2018 och ingen ammunition påträffades. Anläggningsarbetena kan därför genomföras på ett säkert sätt.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun undrar om rörledningen ger upphov till några intressekonflikter med andra svenska havsbaserade aktiviteter, som exempelvis närheten till militära övningsområden, fiske och energiutvinning.

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Den nordvästra sträckningen påverkar inte svenska marina aktiviteter, som exempelvis militära övningsområden, fiske eller områden för utvinning av naturresurser.

Svar från danska energistyrelsen

Danska energistyrelsen har inga ytterligare kommentarer i ämnet.

Utlåtande

Simrishamns kommun frågar om det finns några avvecklingsplaner för rörledningen. Projektets livslängd är 50 år, men vad händer sen?

Sammanfattning av svaret från Nord Stream 2 AG

Avvecklingsprogrammet kommer att utvecklas senare, när rörledningarna är nära slutet av sin drifttid, för att säkerställa att relevant lagstiftning och vägledning, god internationell branschpraxis samt tekniska framsteg och

kunskaper tas med i beräkningen. I slutändan kommer samma kriterier som var rättesnöre för planeringen och anläggningen av Nord Stream 2, det vill säga även miljöhänsyn, socioekonomiska och tekniska hänsyn samt säkerhetsaspekter, att vara vägledande för den föredragna avvecklingsmetoden. Oberoende av vilken metod som väljs kommer Nord Stream 2 följa alla gällande lagstadgade krav för avveckling som gäller vid den aktuella tidpunkten.

Svar från danska energistyrelsen

Det bör noteras att det med största sannolikhet kommer att anges i tillståndet att bolaget måste förbereda en plan med en beskrivning av avvecklingen av rörledningarna i god tid före den förväntade avvecklingen och framlägga den för myndigheterna.

Danska energistyrelsen kan, efter diskussioner med bolaget, kräva att bolaget helt eller till vissa delar avlägsnar den rörledningsinstallation som omfattas av detta godkännande från havsbotten inom en särskild angiven tidsgräns när rörledningen inte längre används.